

Datum
2024-10-29**Diarienummer**
M-2024-376Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Föreläggande om försiktighetsmått enligt 27 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, anmälan om ny helikopterflygplats vid Danderyds sjukhus

Ärendet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyd har den 22 april 2024 mottagit en anmälan från Danderyds sjukhus AB (nedan kallad DSAB) om C-verksamhet avseende den nya helikopterflygplatsen vid Danderyds sjukhus inom fastigheten Sjukhuset 5. Helikopterflygplatsen är en anmälningspliktig verksamhet enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).

Enligt punkt 4.4.18 i miljö- och stadsbyggnadsnämndens delegationsordning har miljö- och stadsbyggnadskontoret delegation att fatta beslut avseende anmälnings- och tillsynsärenden. Då den anmälda verksamheten är av en sådan betydande karaktär bedömer dock kontoret att ärendet ska hanteras för beslut i nämnd. Miljö- och stadsbyggnadskontoret har därför skrivit fram ett förslag till beslut avseende den anmälda verksamheten.

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden antar kontorets remissredogörelse med tillhörande bilaga.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutar följande:

1. Anmälningsplikten bedöms vara fullgjord enligt miljöbalken.
2. Den anmälda helikopterverksamheten klassificeras, enligt 24 kap.5 § miljöprövningsförordningen (2013:251), som en miljöfarlig verksamhet med anmälningsplikt C och verksamhetskod 63.50 som gäller för flygplats för motordrivna luftfartyg där mer än 500 flygrörelser per kalenderår äger rum.
3. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden förelägger Danderyds sjukhus AB (nedan förkortat till DSAB), organisationsnummer 16556575-6169, med stöd av 26 kap. 9, 19, 21-22 §§ samt 2 kap. 3, 7 §§ miljöbalken (1998:808) och 27 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd att vidta följande försiktighetsmått:
  - a. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som uppgivits i anmälan eller vad verksamhetsutövaren i övrigt har åtagit sig.

Datum
2024-10-29Diarienummer
M-2024-376Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

- b. Antalet flygrörelser bör uppgå till max 1250 per år.
  - c. In- och utflygningsvägar ska väljas så att bullerpåverkan i största möjliga mån begränsas utan att flygsäkerheten påverkas negativt. När förutsättningarna tillåter ska därför inflygningsväg i sydvästlig sektor väljas.
  - d. Planerade sjuktransporter ska i möjligaste mån förläggas under dag- och kvällstid (kl 06:00-22:00) för att minimera bullerstörningar nattetid.
  - e. Kontroll av buller genom närfältsmätningar och beräkningar eller immissionsmätningar ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten inom ett år efter att verksamheten har påbörjats eller när tillsynsmyndigheten så begär detta. Mätningar och beräkningar ska utföras enligt generella råd och riktlinjer från Naturvårdsverket.
  - f. Ett egenkontrollprogram enligt miljöbalken ska vara upprättat inför ianspråktagande av den nya helikopterflygplatsen. Programmet ska innehålla bl. a följande uppgifter:
    - i. Administrativa uppgifter (företag, adress, kontaktperson, provningskod, gällande beslut enligt miljöbalken etc.).
    - ii. Skriftlig ansvarsfördelning enligt 4 § i förordning om verksamhetsutövares egenkontroll (SFS 1998:901).
    - iii. Skriftliga rutiner för verksamheten enligt 5 § i samma förordning för att kontrollera att drift- och kontrollutrustning hålls i gott skick för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön.
    - iv. Rutiner över den riskbedömning samt rapportering av driftstörningar som ska göras enligt 6 § i förordning SFS 1998:901 samt den kemikalieförteckning som ska föras enligt 7 § i samma förordning.
    - v. Rutiner för avfalls- och kemikaliehantering samt nödlägesberedskap.
    - vi. Rutiner för journalföring, dokumentation, utvärdering/uppdatering och rapportering av egenkontrollen (interna sammanställningar, extern miljörapport till tillsynsmyndigheten).
- Vägledning om de ytterligare uppgifter som ska ingå i ett egenkontrollprogram finns bl. a i miljöbalkens 2 kap (hänsynsreglerna), 26 kap, 19 § miljöbalken och i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2000:15) om genomförande av mätningar och provtagningar i vissa verksamheter.
- g. DSAB ska årligen, senast 31 mars, inkomma med en årsrapport till tillsynsmyndigheten som avser föregående kalenderår. I årsrapporten ska följande redovisas:
    - i. Eventuellt vidtagna/planerade skyddsåtgärder t.ex. om ett riktvärde har överskridits.

Datum
2024-10-29**Diarienummer**
M-2024-376Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

- ii. Helikoptertrafikens omfattning med antal flygrörelser. Även antalet flygrörelser som skett nattetid (kl 22:00-06:00) och antalet flygrörelser som varit planerade sjuktransporter ska redovisas.
- iii. I vilken utsträckning avvikelser har skett från de i anmälan angivna flygvägarna.
- iv. Uppgift om eventuella ändringar under året i verksamheten av betydelse från miljö- och hälsoskyddssynpunkt.
- v. Förvaring av kemikalier och hantering av avfall. Detta inkluderar hantering av släckvattnet vid tömning av dräneringstank.
- h. Om verksamheten avslutas eller ändras så att ändringen är av betydelse ur störningssynpunkt ska en anmälan enligt miljöbalken lämnas in till tillsynsmyndigheten senast sex veckor före den planerade ändringen.
- i. Byte av verksamhetsutövare eller annan organisationsförändring ska anmälas snarast till tillsynsmyndigheten.
- j. DSAB ska senast den 31 december 2024 inkomma med en aktuell riskutredning.

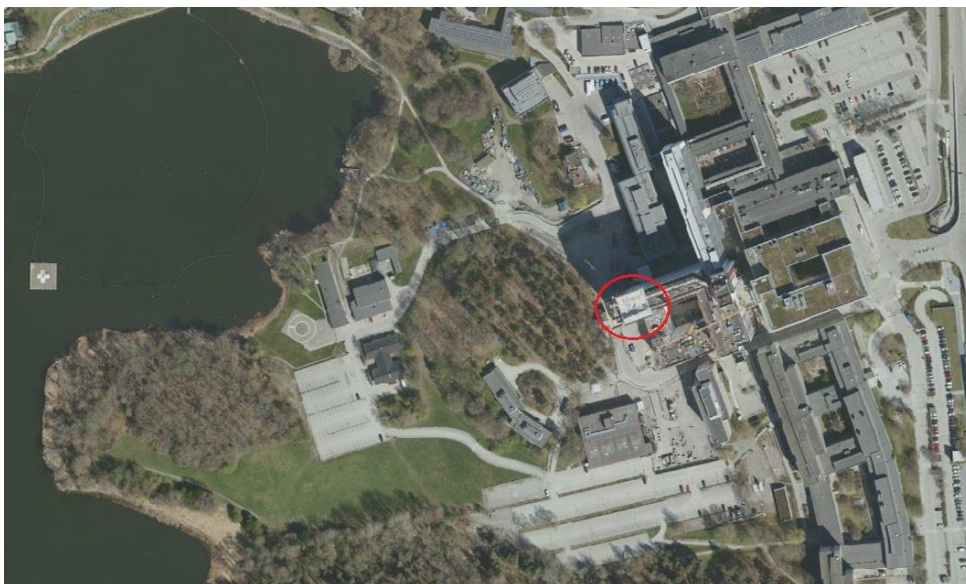
Bakgrund

DSAB bedriver akut och planerad specialistsjukvård, klinisk utbildning och forskning. Nuvarande helikopterflygplats tillhörande sjukhuset bedrivs på flotte i Edsviken samt på Edsvikens strand. Helikopterflygplatsen har genom året genererat ca 300 flygrörelser per år och har således inte varit anmälningspliktig. Tillsynen över helikopterflygplatsen har ingått i den övriga tillsynen av sjukhuset. Under år 2023 hade dock antalet flygrörelser ökat till 530 flygrörelser, vilket är redovisat i årsrapporten för sjukhuset (dnr M-2024-214). Vid den nuvarande helikopterflygplatsen finns ett av kommunens mest förorenade områden. Området är idag bedömt som ett förorenat område inom den högsta riskklassen på grund av dess förorening av PFAS¹. I samband med avvecklingen av den gamla helikopterflygplatsen kommer området att kunna saneras. Släckningsmedlet² vid den nya helikopterflygplatsen innehåller inte några avsiktligt tillsatta PFAS kemikalier.

Den nya helikopterflygplatsen är belägen på den nybyggda byggnad 61 centralt i sjukhusområdet, se figur 1.

¹ PFAS: Per- och polyfluorerade alkylsubstanser/högfluorerade ämnen

² VERSAGARD™ AS-100

Datum
2024-10-29Diarienummer
M-2024-376Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

Figur 1. Den nya helikopterflygplatsens lokalisering.

Orsakerna till behov av flytt av helikopterflygplatsen är den nuvarande helikopterflygplatsens operativa begränsningar, samt den rådande trafiksituationen i Stockholm där ambulanstransport med helikopter används i större utsträckning. Vidare har DSAB fått ett utökat uppdrag och ökade antal akuttransporter i regionen. Sjukhusets uppdrag från år 2025 är att kunna ta emot 500 patienttransporter per år vilket motsvarar 1000 flygrörelser. Då det inte kommer att finnas tankningsmöjligheter på platsen behöver de tanka på annat ställe vilket innebär ytterligare 250 flygrörelser. Anmälan avser således utökat antal flygrörelser till 1250 flygrörelser per år vilket motsvarar 625 transporter med start och landning. Detta genererar i snitt 3,4 flygrörelser per dygn varav ca 1,5 flygrörelser beräknas ske nattetid.

Prövning i annan ordning

Anmälningsärendet har föregåtts av en tillståndsprövning, enligt 6 kap. 4 § luftfartsförordningen (2010:770), av Transportstyrelsen för att inrätta den nya helikopterflygplatsen (TSL 2021-6823). Dåvarande byggnadsnämnden beslutade den 15 september 2020 (§ 140) att bevilja bygglov för byggnad 61, där helikopterflygplatsen är på taket (dnr BN 2019-001216). Båda dessa prövningar har dock utgått från en bullerutredning baserad på 500 transporter. Den nya helikopterflygplatsen avser 625 transporter.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets utredning

Omvärldsbevakning

Miljö- och stadsbyggnadskontoret har varit i kontakt med Stockholms stads miljöförvaltning för att ta del av beslut om anmälan om ändring av C-verksamhet gällande Södersjukhusets helikopterflygplats. Kontoret har även granskat miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut om tillstånd enligt miljöbalken till helikopterflygplats för Karolinska Universitetssjukhuset i Solna.

Datum
2024-10-29**Diarienummer**
M-2024-376Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson*Södersjukhuset*

Södersjukhuset anmälde ändring av miljöfarlig verksamhet som innebar en ökning av antalet flygrörelser från 1500 till 3000 per år. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholm beslutade den 12 december 2017 (dnr 2017-14888) att godkänna anmälan samt att förelägga Södersjukhuset att vidta följande försiktighetsmått:

- I den årsredovisning som (sedan tidigare) görs ska helikoptertrafikens omfattning redovisas, samt omfattningen av trafiken nattetid (kl 22-06) och i vilken utsträckning avvikelser har skett från de angivna flygvägarna.

Karolinska Universitetssjukhuset

Karolinska sökte frivilligt tillstånd i stället för att anmäla verksamheten till Solna stad. Anledningen var att säkerställa att de även fortsättningsvis ska kunna bedriva traumavård, vilket förutsätter att transporten kan ske med ambulans- och räddningshelikopter. Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade den 22 juni 2016 (dnr 5511-18338-2015) om tillstånd med bland annat följande villkor:

- Antal flygrörelser får uppgå till maximalt 4500 per år.
- Flygrörelser nattetid (22-06) får endast ske vid akuta vårdbehov, dvs. ej planerad vård.
- In- och utflygningar ska utföras så att bullerpåverkan i största möjliga mån begränsas utan att flygsäkerheten påverkas negativt.
- Kontroll av buller genom närfältsmätningar och beräkningar eller immissionsmätningar ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten senast ett år efter att tillståndet tagits i anspråk eller när det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten begär detta.
- En rapport över verksamhetens miljöpåverkan ska årligen, senast 31 mars, lämnas till tillsynsmyndigheten.

Remissförfarandet

Miljö- och stadsbyggnadskontoret bedömde efter inkommen anmälan att det inte fanns tillräckliga uppgifter för att bedöma den anmälda verksamhetens art, omfattning och miljö- och hälsoeffekter. Detta resulterade i att kontoret skrev ett föreläggande om komplettering av anmälan till den 30 juni. Vidare gjorde kontoret bedömningen att tidsfristen för påbörjande av den anmälda verksamheten skulle förlängas till den 11 oktober 2024. Kontoret förlängde sedan tidsfristen ytterligare till den 15 november 2024 för att få tillräckligt med tid att hantera en remiss av anmälan enligt 26 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Kontoret skickade ut ärendet på remiss den 23 juli - 30 september. Remissen gick ut till 35 myndigheter, organisationer samt till ca 800 fastighetsägare inom en radie på 1000 meter från helikopterflygplatsen. Remissen kungjordes i Mitt i Danderyd, DN och SvD, samt och på kommunens anslagstavla på webben.

Datum
2024-10-29**Diarienummer**
M-2024-376Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

Efter genomförd remisstid har kontoret sammanställt och bemött synpunkterna som inkommit i en remissammanställning som återfinnes i bilaga 1 och 2. Sollentuna kommuns miljö- och klimatnämnd, Samhällsutvecklingsförvaltningen i Danderyds kommun, Storstockholms brandförsvaret och Danderyds villaägareförening hade yttrat sig med synpunkter. Swedavia, Käppalaförbundet, Svenska Kraftnät, Region Stockholms trafikförvaltning och E-on svarade att de inte hade några synpunkter. Sammanlagt har 44 fastighetsägare/privatpersoner svarat på remissen, varav 42 hade synpunkter på anmälan.

Underrättelse om förslag till beslut

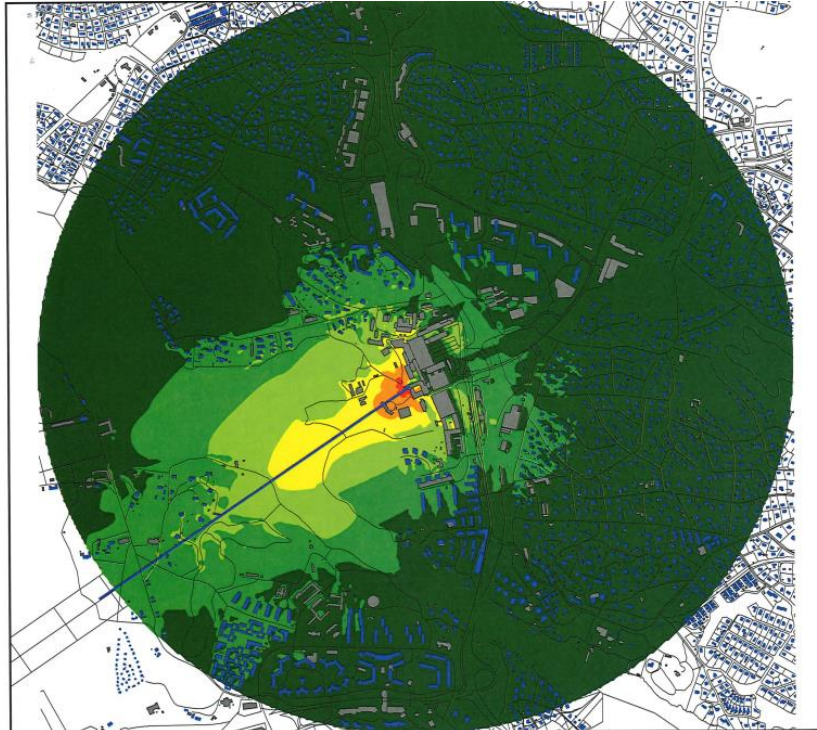
Enligt 25 § förvaltningslagen ska en myndighet, innan den fattar ett beslut i ett ärende, underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Ett förslag till beslut skickades därför den 15 oktober till DSAB för eventuella synpunkter. Den 25 oktober svarade DSAB att de inte hade några synpunkter på förslaget.

Helikopterbuller

En fråga som är viktig att ta hänsyn till vid prövningen är vilka konsekvenser och störningar som den nya verksamheten ger upphov till. När det gäller helikopterflygplatsen är det särskilt buller som anses vara den största störningen och det är nästan uteslutande synpunkter kopplat till buller som framkommit i inkomna remissyttranden.

I förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader anges bestämmelser om riktvärden för buller utomhus för spårtrafik, vägar och flygplatser vid bostadsbyggnader. I förordningen anges som riktvärde för maximalnivå 70 dBA vilket är det som tillämpas i detta ärende om helikopterbuller. Detta är något som nämnden förordnat redan vid föregående processer.

Förordningen anger vidare att om riktvärdet för maximalnivå överskrids bör nivån inte överskridas mer än 16 tillfällen per dygn, eller tre tillfällen per natt (kl. 22:00-06:00). Om flygningarna vore jämnt fördelade över dygnets alla timmar skulle 1,5 flygrörelser inträffa nattetid. Värt att nämna är att dessa bullerhändelser fördelas på samtliga fyra flygvägar och berör således inte alltid fullt ut samma fastigheter. DSAB har i sin anmälan fyra definierade in- och utflygningsvägar som tagits fram och godkänts ur säkerhetssynpunkt i Transportstyrelsens tillåtlighetsprövning. Akustikkonsulten (WSP) som tog fram bullerutredningen tillhörande anmälningsärendet har gjort bedömningen att flygvägen längs sydvästlig sektor är den mest gynnsamma riktningen räknat till antal påverkade bostäder, se figur 2.

Datum
2024-10-29Diarienummer
M-2024-376Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

Figur 2. Bullerkarta för flygväg i sydvästlig sektor.

Hållbarhet

De tre dimensionerna av hållbar utveckling - ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet – innebär följande och utgör grunden för de vägledande principerna som läggs fast genom hållbarhetspolicyn för Danderyds kommun (KS 2021/0427).

Med ekologisk hållbarhet avser kommunen ett resurseffektivt samhälle med minimerad användning av skadliga kemikalier, där naturen har ett skyddsvärde och vår rätt att förändra och bruka den är förenad med ansvar att förvalta den väl. Ett samhälle där livskraftiga ekosystem och invånarnas rekreativmiljöer upprätthålls och utvecklas, och som har god förmåga att förebygga och hantera klimat- och miljömässiga utmaningar.

Med social hållbarhet avser kommunen en hållbar samhällsutveckling där grundläggande mänskliga behov uppfylls, för såväl dagens generation som kommande generationer. Ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader, är delaktiga i samhällsutvecklingen och som känner tillit till varandra och till samhällets olika delar.

Med ekonomisk hållbarhet avser kommunen ett samhälle där de ekonomiska resurserna används på ett sätt som främjar ekologisk och social hållbarhet, där vi inte skjuter kostnader på framtiden, där företagsklimatet är gott och där invånarnas ekonomiska välfärd främjas bland annat genom goda möjligheter till utbildning, boende och arbete.

I policyn framgår att beslutsunderlag bör belysa och analysera ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter, om de är relevanta i ärendet. Nedan följer en kort beskrivning

Datum
2024-10-29**Diarienummer**
M-2024-376Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

över hur den anmälda verksamheten påverkar den ekologiska, sociala och ekonomiska hållbarheten.

Ekologisk hållbarhet

Ej relevant i detta ärende.

Social hållbarhet

Ökat antal flygrörelser innebär en ökad risk för bullerstörningar vilket kan ha en negativ påverkan på människors hälsa och välbefinnande. Barn, äldre och sjuka tillhör en särskilt känslig grupp i samhället när det kommer till bullerstörningar.

Möjligheten att nyttja ambulanshelikoptrar är en angelägen samhällsviktig funktion. Den anmälda verksamheten innebär ökad tillgänglighet för akuttransporter som är nödvändig för att tillgodose sjukhusets uppdrag i Region Stockholm att kunna ta 500 patienttransporter per år.

Ekonomisk hållbarhet

Ej relevant i detta ärende.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets bedömning

Miljö- och stadsbyggnadskontoret är väl införstådd i behovet av den nya helikopterflygplatsen men noterar samtidigt att fler flygrörelser kommer att öka bullerstörningen i närliggande område. Särskilt utsatt är området vid Stocksundet som redan störs av buller även från väg- och spårtrafik.

Kontoret bedömer att det är möjligt att godkänna anmälan trots att det är fråga om relativt höga ljudnivåer. Även om riktvärdet enligt förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader väntas överskridas inom en radie på ca 700 meter från flygplatsen samt i en avsmalnad korridor längs flygvägarna så framgår det i anmälan att antalet överskridanden håller sig inom vad som anses som tillåtet i förordningen. Vidare kan denna prövningsprocess inte ta hänsyn till kumulativa effekter till följd av andra bullerkällor i området.

Kontoret bedömer att verksamheten behöver ta fram ett egenkontrollprogram i enlighet med förslaget. Kontoret bedömer vidare att nämnden som utgångsläge bör anamma de villkor som miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Stockholm och de försiktighetsmått som miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholm beslutat om gällande helikopterflygplatserna vid Karolinska Universitetssjukhuset respektive Södersjukhuset. Detta i och med att båda dessa sjukhus har betydligt fler flygrörelser, samt att de också är centralt placerade nära bostäder. Kontoret bedömer att de försiktighetsmått som föreslås till nämnden är tillräckliga och väl avvägda.

När det gäller vilken flygväg som kan anses vara lämpligast ur bullersynpunkt så delar kontoret akustikkonsultens bedömning att det i första hand är flygvägen i sydvästlig sektor. Det är viktigt att flygsäkerheten inte begränsas då väderförhållanden och vindriktning är av stor betydelse vid val av flygväg. Nämnden bör därför inte helt förbjuda några flygvägar.

Datum
2024-10-29**Diarienummer**
M-2024-376Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

Skulle behovet av utökande till fler flygrörelser behövas framöver anser kontoret att DSAB behöver inkomma med en anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet.

Elisabeth Thelin
Bygg- och miljödirektörHelene Boström
Miljöchef**Handlingar som hör till beslutet:**

1. Tjänsteutlåtande. Föreläggande om försiktighetsmått enligt 27 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, anmälan om ny helikopterflygplats vid Danderyds sjukhus
2. Redogörelse för inkomna remissvar gällande anmälan om C-verksamhet – ny helikopterflygplats vid Danderyds sjukhus
3. Bilaga till remissredogörelse

Expedieras
Sökande Danderyds sjukhus AB